

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravnški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI. Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 9. MARCA (MARCH 9), 1944 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 49 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Ameriški letalci vrgli čez tristo tisoč bomb na Berlin

Novi oddelki ameriških pomorščakov se izkrcali v središču severnega obrežja Nove Britanije. Otok Los Negros Admiralske grupe pod kontrolo ameriške sile. Novi bombni napadi na japonske baze. Sovjetske kolone zasledile čez dvesto naselbin v prodiranju proti Rumuniji in potisnile v past 50 nemških pehotnih in oklopnih divizij. Nacistične baze v Italiji in Franciji bombardirane iz zraka. Bombe porušile električne centrale, plinarne in vodovodne naprave v Berlinu

London, 8. marca.—Ameriška letalska armada čez 1100 bombnikov in letelcih trdnjav je danes vrgla 350,000 zažigalnih in 10,000 razstrelivnih bomb na Berlin, ki so porušile mnogo poslopij in zanetile ogromne požare. To je bil največji bombni napad na glavno mesto Nemčije. Bombniki in letelci trdnjave so spremljali bojna letala. Možnost je, da je letalska armada stela dva tisoč bombnikov, letelcih trdnjav in bojnih letal. To je bil drugi ameriški napad na Berlin od zadnjega ponedeljka, ko so Američani sestrelili 167 nemških letal, sami pa izgubili 68 bombnikov.

Zavezniški stan na Pacifiku, 8. marca.—Ameriški pomorščaki so se izkrcali na ozemlju v bližini Talaseja, Williamskega polotoka, v središču severnega obrežja Nove Britanije. To je 110 milj bližje Rabaula nego Cape Gloucester, kjer so se prej izkrcale ameriške čete. Cape Gloucester leži 160 milj južno od Rabaula.

Prvi oddelki pomorščakov so se izkrcali pri Talaseju v ponedeljek zjutraj in takoj zgradili japonski odpor. Bombniki so bombardirali japonske pozicije pred invazijo.

Istčasno, ko so se pomorščaki izkrcavali, so ameriške čete začele prodirati naprej na južnem obrežju Nove Britanije v smeri Amhoringa, 24 milj od Arawa. Američani zdaj prodirajo proti japonskim bazam pri Gasmati z dveh strani.

General Douglas MacArthur poroča, da je otok Los Negros v Admiralski grupi pod kontrolo ameriške oborožene sile. Ta je okupirala zapadno obal Seeadlerja in Porlako, ki leži zapadno od letališča pri Momoti.

Rabaul je bil ponovno bombardiran iz zraka. Ameriški letalci so vrgli tudi 98 ton bomb na japonsko letalsko bazo pri Toberi.

Cete ameriške divizije, ki so se zadnji teden izkrcale na severovzhodnem obrežju Nove Gvineje, so raztegnile mostišča v smeri Bibija na vzhodu in Ganglauja na zapadu.

Pearl Harbor, Havaji, 8. marca.—Japonske baze na Ponapi, Kusiju in Nauru, otokih Karolinske grupe, so bile tarča bombardiranja iz zraka. Glavni stan admirala Chesterja W. Nimitza poroča, da so bombe, katere so vrgli ameriški letalci, razbile več japonskih objektov in zanetile požare.

New Delhi, Indija, 8. marca.—Ameriške čete so zasledile Welawbani, deset milj v ozadju japonskih bojnih linij v severni Burmi in potisnile v past sovražno silo okrog dva tisoč vojakov. Poveljnik ameriških čet na tej fronti je general Joseph Stilwell.

London, 8. marca.—Sovjetske čete so v novi ofenzivi na dvesto milj dolgi fronti v zapadni Ukrajini okupirale čez 200 naselbin in zdaj ogražajo vitalne komunikacijske linije, po katerih nemška armada okrog pol milijona vojakov na ozemlju ob krivih Dnjepra dobiva orožje in druge potrebščine. Med naselbinami, katere so Rusi okupirali, je Podvolocki, železniška postaja ob meji stare Poljske.

Giraud udaril Lavalove pristase

Francoska policija orodje gestapovcev

Alžir, Alžirija, 8. marca.—General Henri Giraud, vrhovni poveljnik francoske oborožene sile v severni Afriki, je nastopil kot priča na obravnavi proti Pierreu Pucheuju, bivšemu notranjemu ministru v Lavalovi vladi v Vichyju, in priznal, da je Pucheu služil v njegovi armadi pod drugim imenom. Takrat ni vedel, da je Pucheu sodeloval z nacijo.

Giraud je označil Lavalovo policijo za orodje nemških gestapovcev. Pucheu se mora zagovarjati na obravnavi na obtožbo izdajstva. Sodni svet tvori trije generali in dva civilna sodnika. Giraud je dejal, da ni vedel, da je Pucheu sodeloval z nacijo, ko je bil notranji minister v Lavalovi vladi l. 1941. Pozneje je bil informiran o masnih eksekucijah francoskih talcev, nakar je postavil Pucheuja pod policijsko nadzorstvo v Maroku.

Pričakuje se, da bo obravnavo proti Pucheuju zaključena v petek. Doslej še ni bila predložena konkretna evidenca, da je Pucheu odgovoren za masne eksekucije francoskih talcev.

Finski protipogoji predloženi Moskvi

Možnost sporazuma na vidiku

Stockholm, 8. marca.—Sem dospela poročila se glase, da je finska vlada predložila protipogoje glede sklenitve miru z Rusijo v Moskvi. Ali jih bo slednja sprejela ali ne, ni znano.

Opazovalci razpeta situacije vidijo možnost sklenitve sporazuma, dasi so se pojavile nove ovire. Doznavajo se, da so finske protipogoje predložili Moskvi isti krogi, ki so nedavno navezali stike med Finsko in Rusijo.

Ako bo Rusija sprejela finske protipogoje, bo J. K. Paasikivi, bivši finski premier, odpotoval v Moskvo, kjer bo razpravljal s sovjetskimi voditelji o sklenitvi premirja. Izgleda, da se je napetost med Finsko in Rusijo podela.

Rudarska stavka v Angliji se širi

Produkcija premoga se znižala

London, 8. marca.—Rudarska stavka, ki se je pričela zadnji ponedeljek v Monmouthshiru, se je razširila na premogovnike v South Walesu. Najmanj 40,000 rudarjev je zavojevalnih v stavki in produkcija premoga je padla za 35,000 ton dnevno.

Rudarji niso zadovoljni z odločitvijo posebnega tribunala, ki je zavrnil zahtevo za zvišanje mezd in izboljšanje delovnih pogojev.

Uradniki rudarske unije so apelirali na stavarke, naj se vrnejo na delo. Danes se bo Gwylm Lloyd George, minister za kurivo, sestal z uradniki unije. Na vprašanje v parlamentu, kaj namerava storiti, da se konflikt izravna, je George odgovoril, da upa, da bo sestanke z voditelji rudarske unije uspešen. Angleški listi so soglasni v obsodbi stavke.

JAPONSKA ZABREDLA V RESNE POTEŽKOČE

Bojazan pred bombnimi napadi narašča

KORAKI ZA IZPRAZNITEV MEST

Washington, D. C., 8. marca.—Iz poročil, ki prihajajo semkaj iz različnih virov, se lahko ustvari slika o položaju v notranjosti Japonske. Ta razkriva, da ljudstvo dobiva le minimalno količino živil, da živi v strahu pred napadi iz zraka in da upanje v končno zmago izginja.

Ker zavezniki nimajo opazovalcev na Japonskem, so poročila iz razumljivih razlogov zamaknena. Ta deloma izpopolnjujejo oddaje tokljake radiopostaje. Iz teh se očituje priznanje, da japonski vojni lordi smatrajo situacijo za resno.

Iširo Kosoje, član japonske vlade, je priznal, da je ameriška invazija Maršalskih in Admiralskih otokov razburila japonsko ljudstvo, ker smatra te otoke za važne v obrambi japonskega imperija. Po ameriskem bombnem napadu na otok Paramuširo je Domej, uradna častniška agencija, opozarjal na nevarnost neizbežnih spopadov v zraku nad vsemi frontami in celo nad japonsko celino.

Vsa poročila kažejo bojazan pred bombnimi napadi na japonska mesta, ki niso zadostno varovana pred takimi napadi. Japonski listi so objavljali dolga poročila o bombnih napadih na Hamburg, Berlin in druga nemška mesta in prinašali slike razvalin razdejanih poslopij.

Poročila govore o pripravah za evakuacijo civilistov iz japonskih mest. Najmanj sedem velikih mest je ukličenih, med temi Tokio, Yokohama, Osaka in Kobe, kjer so glavne mornarične baze. Gradnja zavetij pred bombnimi napadi je v teku v več mestih.

Pomanjkanje živil je akutno in nobenega izgleda ni, da bi se položaj izboljšal. Japonska ne more dobiti živil iz krajev na Pacifiku, katere je zasedla njena oborožena sila, ker nima dovolj parnikov. Kolikor jih ima, so zaposleni s prevažanjem vojaških čet in orožja.

Unija odredila glasovanje o stavki

Zavrnitev zahteve za zvišanje mezd izzvala spor

Chicago, 8. marca.—Neodvisna unija telefonskih delavcev je odredila glasovanje glede oklica stavke, ki bo dovršeno v prihodnjih petih dneh. Ako se bo večina izrekla za oklic stavke, bo unija vprašala federalni delavski odbor za sankcijo na podlagi provizij Connally-Smithovega zakona. Te določajo, da se stavka lahko okliče po dobi tridesetih dni, če se večina prizadetih delavcev izreče za to.

Spor je nastal, ko je vojni delavski odbor zavrnil zahtevo za zvišanja plače članom unije za dva dolarja na teden. Izjavil je, da bi bilo zvišanje kršenje mezdne formule "malega jekla".

Neodvisna unija ima čez 5000 članov.

Svedska vlada obljubila pomoč Finski

London, 8. marca.—Sem dospelo poročilo pravi, da je švedska vlada zagotovila svojo pomoč Finski, če se odtrga od Nemčije, v zadevi nasičevanja prebivalcev. Slednji so odvisni od živil, ki jih dobivajo od Nemčije.

Domače vesti

Iz Minnesote
McKinley, Minn.—V bolnišnici v Duluthu se nahaja od 22. februarja John Perko, tajnik društva 175 SNPJ. Podvrčel se je moral operaciji in upanje je, da se kmalu vrne domov.—Na bolniški listi sta tudi John Stare in Anton Purkat, člana tega društva. Člani naj jih obiščejo.

Član društva 4 SNPJ v bolnišnici
Bellaire, O.—Joe Raih, član društva 4 SNPJ, se nahaja v bolnišnici v Martins Ferryju, soba 43, drugo nadstropje. Članstvo mu želi skorajšnje okrevanje.

Avtni delavci vztrajajo v stavki

Vladni odbor poseže v konflikt

Decatur, Ill., 8. marca.—Tri tovarne Mueller Co. so morale zapreti vrata zaradi stavke, katero je oklicala avtna unija ADF. Stavkarji so izjavili, da se ne bodo vrnili na delo, dokler ne bo kompanija pristala na zahtevo glede zvišanja plače in izboljšanja delovnih pogojev.

V stavki je zavojevalnih več sto delavcev. Kompanija je apelirala na vojni delavski odbor za posredovanje in pričakuje se, da bo posegel v konflikt. Stavka je zavrla produkcijo materiala za ameriško armado.

L. E. Cranfill, predsednik unije, je dejal, da se bo stavka nadaljevala.

Detroit, Mich., 8. marca.—Okrog dva tisoč delavcev, članov avtne unije CIO, je zastavkalo v tovarni Ford Motor Co. v River Rouge. Stavka je protest proti novemu produkcijskemu programu.

Problem suženjskega dela v Nemčiji

Mednarodni delavski urad bo zahteval reparacije

Washington, D. C., 8. marca.—Nemčija bo morala plačati reparacije 30,000,000 do 40,000,000 ljudem v evropskih državah, katere je zaslužila in zdaj delajo v njenih vojnih industrijah, ko bodo te države osvobodjene.

Mednarodni delavski urad, ki ga tvorijo reprezentante delavcev in industrijev 53 narodov, bo na svojem zborovanju sprejel zadevni program. Zborovanje se prične 20. aprila v Philadelphiji, Pa. Edward J. Phelan, direktor urada, je dejal, da je program že sestavljen.

Na podlagi tega programa se bo določila vsota reparacij, katere bo morala plačati Nemčija pod vlado, kakršna bo postavljena po porazu nacistične vojne mašine. Program bo vključen v pogoje premirja po zaključanju vojne.

Predsednik Roosevelt je dejal, da je za to, da Kongres industrijskih organizacij in Ameriška delavska federacija pošljeta reprezentante na zborovanje mednarodnega delavskega urada. O tej zadevi je razpravljal z voditelji obeh ameriških delavskih organizacij.

Delegacija zahteva odstavit Tugwella

Washington, D. C., 8. marca.—Portoriška delegacija je apelirala na kongres za odstave Tugwella, guvernerja Portorika. Načelnik delegacije Jose Balseiro je dejal, da je Tugwell zgradil birokracijo na otoku na stroške portoriškega ljudstva in gospodarstva. On ima zaslonbo pri ljudski stranki, ki vodi agitacijo za vladno kontrolo in lastništvo industrij. Tugwella je imenoval za guvernerja Portorika predsednik Roosevelt.

Stavke v severni Italiji

Protest proti deportaciji delavcev

Chiaso, Švica, 8. marca.—Stavke in nasilja divjajo v severni Italiji pod nemško okupacijo kot posledica naraščanja draginje, se glase poročila. V Milanu je izbruhnilo več stavk zaradi nezadostnih odmerkov živil in nizkih mezd. Cestni železničarji so zastavkali v znak protesta proti deportaciji italijanskih delavcev v Nemčijo.

Nepotrjena vest pravi, da je v stavkah prizadetih okrog šest milijonov delavcev.

Ugrabljenje milanskega policijskega čefa je bilo naznanjeno. Ugrabili so ga italijanski partizani, ki so nosili uniforme nemških vojakov, zadnji teden. Cene v milanskih restavracijah so bile zvišane z dekretom. List Sera pravi, da lastnik restavracije, ki mora plačati za kokošjo nogo 25 lir, ne more dati kosila za 40 lir, kar določa zakon.

Oblasti v Turinu so izdale dekret, da morajo vse trgovine odpreti vrata v štirinajstih dneh. Trgovci so "zastavkali" in zaprli vrata v znak protesta proti strogim regulacijam. Oblasti so jim zaprele za odvzetjem licence in konfiskacijo blaga.

Val terorizma je zajel italijanske kraje. Dva fašistom naklonjena duhovnika sta bila ustreljena v Folignu. Ista usoda je zadela župana, njegovega tajnika in tri policaje.

Kandidat republikanske stranke zmagal v Coloradu

Denver, Colo., 8. marca.—Dean Gillespie je zmagal pri nadomestnih volitvah kot kandidat za kongresnika na listi republikanske stranke v prvem distriktu. On je prvi republikanec, ki je bil izvoljen v tem distriktu od l. 1930. Major Earl Wuertele, kandidat demokratske stranke, je bil poražen. Gillespie je dobil 41,598 glasov, Wuertele pa 37,578. Voditelji republikanske stranke v Coloradu pozdravljajo zmago kot udarec Rooseveltovi politiki.

Načrt za ustanovitev mednarodne organizacije

Washington, D. C., 8. marca.—Trije senatorji so predložili načrt za ustanovitev mednarodne organizacije, ki naj bi pospeševala ekonomsko kooperacijo med Združenimi narodi v povojni dobi. Avtorji načrta so senatorji Truman, Kilgore in Thomas. Načrt predvideva formiranje ameriške ekonomske komisije, katero naj bi tvorili reprezentante kongresa, kabineta, vladnih agencij, delavskih in farmerskih organizacij ter industrijev.

Odbor za politično akcijo ne bo obtožen

Washington, D. C., 8. marca.—Federalni justični tajnik Francis Biddle je naznanil, da odbor za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij ne bo obtožen kršenja provizij Connally-Smithovega zakona. Dejal je, da preiskava proti odboru ni ugotovila nelegalnih aktivnosti v federalnih volilnih kampanjah. Načelnik odbora je Sidney Hillman, predsednik unije Amalgamated Clothing Workers.

Dogovor med Spanijo in Portugalsko

Madrid, Španija, 8. marca.—Španija in Portugalska sta sklenili dogovor glede izvoza snovi "tungsten" v Nemčijo in zavezniki države. Ameriški poslanik Carlton J. Hayes je bil informiran o sklenitvi dogovora, ko se je oglašil v uradu španskega zunanjega ministra Jordana. Ameriška vlada bo obveščena o detajlih dogovora.

RUSKA MISLIJA V GLAVNEM STANU PARTIZANOV

Ljute bitke v Bosni in Hercegovini v teku

REORGANIZIRANJE UBEŽNE VLADE

London, 8. marca.—Izvestja, glasilo sovjetske vlade, so objavila poročila iz Kaira, da je ruska vojaška misija dospela v glavni stan maršala Tita, poveljnika jugoslovanske osvobodilne armade. Načelnik misije je general Kornejev.

Poročilo o prihodu ruske misije v glavni Titov stan je sledilo naznanilu, da so se ameriške čete izkrcale na otoku Hvaru v bližini Dalmacije in napadle tamkajšnje nemško vojaško posadko. Nedavno je bila objavljena vest o izkrcanju britskih čet na Braču, drugem otoku v bližini dalmatinskega obrežja.

Zadnja poročila ne omenjajo detajlov operacij ameriških čet na Hvaru, temveč le ljute bitke med partizani in Nemci v zapadni Bosni, Hercegovini in Liku. Nemci skušajo udreti na ozemlje, ki je pod kontrolo enot osvobodilne armade.

Kairo, Egipt, 8. marca.—V zvezi z razpletom dogodkov na Balkanu in Srednjem vzhodu se obeta preobrat v aferah jugoslovanske ubožne vlade. Napoved je, da bo ta vlada drastično reorganizirana ali pa resignirala.

Možnost je, da bo Velika Britanija priznala začasno vlado maršala Tita, ki je bila pred nekaj tedni ustanovljena v Jugoslaviji. To se lahko zgodi z zblizanjem med kraljem Petrom in Titom. Vsa znamenja kažejo, da so bili že storjeni koraki v tej smeri.

Obisk stoletnika Randolpha Churchilla, sina britanskega premijera, maršala Tita, se smatra za važen dogodek. Mnenje prevladuje, da je stoletnik izročil poslanico svojega očeta Titu, da se doseže maksimalna kooperacija v operacijah proti nemški okupacijski sili v Jugoslaviji.

London, 8. marca.—Odločitev v odnosih med zavezniki in jugoslovansko ubožno vlado je blizu. Dva člana Petrove vlade sta pravkar dospela v London, da razpravljata o možnosti sodelovanja z maršalom Titom.

Ministra sta Ivo Čičin in M. Grisogono. V Londonu sta prila na nujno povabilo britske vlade. Izgleda, da bodo zavezniki odpovedali priznanje ubežni vladi v Kairu, če ne bo izločila protipartizanskih elementov. Nejevolnost Velike Britanije, ker kralj Peter in premier Purčić nečeta kooperirati s Titom in podpirata generala Mihajloviča, ki je obdolžen barantanja z nacijo, narašča. Premier Churchill je v svojem nedavnem govoru v parlamentu proglasil Tita za prvaka onih, ki vodijo borbo za osvoboditev.

Vodja kanadske socialistične stranke protestira

Ottawa, Kanada, 8. marca.—M. J. Coldwell, vodja socialistične stranke, znane pod imenom Cooperative Commonwealth Federation, je protestiral, ker ga je L. F. La Fleche imenoval narodnega socialistu v teku debate v parlamentu. Coldwell je dejal, da je Kanada v vojni proti Nemčiji, ki je osvobodila narodni socializem, in da je označba v bistvu obdolžitev nelegalnosti. Dalje je rekel, da je filozofija njegove stranke ista kot delavske stranke v Angliji in socialističnih strank v drugih državah. La Fleche je potem preklical izrečeno opazko.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (taven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil pokonino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima slik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

139

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vlje, je pravočasno, da se vam loti ustavi.

Propaganda proti sovjetski Rusiji

Svetovni dogodki pričajo, da nobena propaganda, ki se je razvila v zadnjem četrtletju, ni bila tako učinkovita, kakor je bila naša propaganda proti sovjetski Rusiji. Ta protiruska propaganda pa ni odnehala ni sedaj, ko je Rusija izpričala svoje zavezništvo do zaveznikov na najbolj prepričevalen način s tem, da vzdržema decimira nacijske sile na vzhodni fronti že več kot dve leti.

Nihče, ki je pošten, ne more podcenjevati sijajnih ruskih zmag, ki so za Ameriko in ostale zaveznike neprecenljivega pomena. To dejstvo sicer priznavajo vsi zavezniški državniki in vojaški strate-gi, dočim se pa dobe zakrknjeni sovražniki sovjetske Rusije, ki širijo protirusko propagando v listih in na shodih. Največ te propa-gande je natančno v čikaški Tribune in pa v Hearstovih žurnali-h. To časopisje neprestano napada Rusijo in jo dolgi zahrbtnih napelov. Značilno je, da imajo ti listi dobre zagovornike zlasti v svojih pajdalah v kongresu ter v ostalih burboncih in izolacioni-stih.

Najnovejša protiruska propaganda se tiče ruskih pogojev o pre-mirju s Finsko, da ne govorimo o propagandi, ki se širi proti sovjeto-tem v pogledu rusko-polske meje. Znano je namreč, da so se pred kratkim vsi reakcionarni listi pripovedovali svojim čitate-ljem, kakšne grozne zahteve je Rusija predložila Finski, ako se umakne iz vojne. Ti listi so trdili, da natančno vedo o vsebini po-govora ruskega ultimata, poleg tega pa so pozivali Ameriko, naj ustavi Stalina, ki "hoče zagospodariti" nad Evropo. Pred dobrim mesecem pa so isti listi obdolžili Roosevelta, da ni hotel pošiljati bojnega materiala našim silam na Pacifik z namenom, da bo na ta način v stanju pomagati "nezaslužnim" Rusom, kateri po burbon-skih trditvah vodijo "privatno" vojno proti Nemčiji.

Ni treba posebej poudarjati, da je ameriška uspešna ofenziva na Pacifiku postavila to zlobno propagando na laž s tem, da so ameriške sile pregnale Japonce s številnih važnih baz. Med tem pa se je zgodilo tudi to, da je sovjetska uradna izjava o pogojih premirja s Finsko, katera pa je te pogoje skušala zatajiti, dobesed-no pokopala tudi to protirusko propagando, kajti Finska je po-nejše sama morala priznati, da sovjeti govore resnico.

Ali so ruske zahteve napram Finski pretirane? Ali res sovjets-ka Rusija hoče svoje male sode uničiti? Odgovor dobimo v uradni ruski izjavi.

V glavnem vsebuje ruski ultimát Finski le tri zahteve: 1. pre-triganje vseh odnosov z nacijami Nemčijo, interniranje nemškega vojaštva in ladij, 2. upostavitve meje iz leta 1940 in 3. takojšnja osvoboditev zavezniških ujetnikov in civilistov. To so pač zelo zmerno zahteve, če se upoštevajo dejstva, da je Rusija zmagačka in Finska na robu poraza, kar po vseh mednarodnih pravilih znači, da zmagačec lahko narekuje stroge pogoje premaganemu.

Sovjetska izjava dalje omenja, da bodo premirju sledila formal-na pogajanja o vprašanju demobilizacije finske armade, o repara-cijah za povzročeno škodo na ruskem ozemlju in o končni ureditvi petčanskega pristanišča in bližnje okolice.

Resnica je, da je sovjetska vlada ponudila Finski mnogo boljše pogoje nego leta 1940, ko je bila Nemčija v stanju podpirati Finsko proti Rusiji, kar je tudi storila leto pozneje. Leta 1940 so Finci na primer morali dati Rusiji v najem hanško pristanišče za dobo 30 let, da sovjeti tamkaj zgradijo svojo vojaško bazo. Poleg tega je morala Finska dovoliti Rusiji rabo petčanskega pristanišča in pa prosto pot čez petčansko ozemlje.

Sovjetska vlada je pretekli teden upravičeno udarila v svoji izjavi, katera je vsebovala ruske pogoje Finski, po škodljivih go-vorcih, ki jih širi Rusiji sovražno časopisje v tujini. Te "govo-ric" so namreč trdile, da Rusija vztraja pri tem, da ruske čete okupirajo vso Finsko. Tudi to sovražno propagando je ruska vla-da postavila na laž s objavo mirovnih pogojev, katere je ponudila finski vladi.

Toda kdor bi mislil, da je s tem protiruske propagande konec, se bi motil. Isto časopisje, ki se je namenoma "motilo" v zadevi Fin-ske in ameriške ofenzive na Pacifiku, je takoj podvzelo novo kampa-panjo proti Rusiji. Sedaj brenkajo na sovražne strune s tem, da zahtevajo, naj Rusija intervenira na Japonskem v prid ameriškim vojni-m ujetnikom. Ampak za to propagando se skriva nekaj dru-gega, ne pa briga ameriških burboncev za ameriške ujetnike. Nji-hov namen je bil, da svetu prikažejo Stalina kot prijatelja Japon-cov in njegovo brezbriznost napram ameriškim interesom.

Gotovo je, da niti ta propaganda, kakor ne prejšnje, ki so izvi-rale iz istega sovražnega tabora, ne bo uspela; obratno, morda se bo še dobro končala. Lahko se namreč še zgodi, ko bo čas za to, da se Rusija obrne proti Japoncem. Ustanovitev odbora "Svobodna Japon-ska," ki so ga pred kratkim organizirali komunisti na Kitaj-skem, je morda dober znak, kam se nagiblje sovjetska vlada, go-tovo pa se ne nagiblje v prid japonskih militarističnih interesov.

Vsekakor je ruska vlada s svojimi pogoji Finski postavila dober zgled, da ne misli enostavno uničiti malih narodov. S tem je dala podlago za bodoča reševanja problemov med državami, ki meje na Rusijo.

Vse izgleda, da se je pet in dvajset let stara protiruska propa-ganda začela dodobra krhati, četudi skušajo razni burbonci na vsak način soviete diskreditirati. Najučinkovitejše sredstvo proti tej prepargandi na je vrela v svet Rusija sama s svojimi zmernimi zahtevami, a svojo uspešno diplomacijo in s svojimi sijajnimi zma-gami.

Glasovi iz
naselbin

Prispevki za SANS

Cleveland.—Meseca februarja beležimo pri naši postojanki 48 SANS'lepi uspeh z zbiranjem prostovoljnih prispevkov. K temu je največ pripomogel naš za-vedni rodoljub Louis Znidarič, ki se je odzval klicu in šel od hiše do hiše okrog naših rojakov in dosedel lep uspeh. Na njego-vo nabiralno polo so prispevali sledenci in sicer vsi po dolarju, razen kjer je drugače zapisano:

Jack Novak, John Globokar (\$3), Edw. in F. Kovač, Peter Bastasič, Charles Wick, Stopar Service Station (\$2), Anton Tau-zel, A. Bratkovich, Anton Klun, C. Ozbič, Jos. Močlinikar (\$2), Frank Perusek, Frank Champa (\$5), Anton Kotnik, Richard Mayfield, Jennie Zigman, Jos. Glavan (\$2), Al. Milnar (\$2), A. J. Pakult, Sophy Flistik, John Zimmerman, Mrs. J. Močlinikar, John Mihalich, L. Seme, Jos. Polanc, Frank Česen, Geo. Na-gode, J. V. Miller, John Korosec, Joe Stembal, Louis Florjančič, Joe Karlinger, F. Samša, Jos. Razperger, Jos. Mekinda (\$2), M. Rehbeget, Leo Bostjančič, Anton Hrovatin, Frank Matja-žič, Jos. Vičič, Frank Siskovič, Martin Vogrin, pevski zbor Škr-jančki (\$5), John Svet, Louis Gerzina, Joe Prudich, Anton Novak (\$3), Frank Zagar (Mus-koka—\$5), Geo. Julalia, Louis Rabar, Tony Skufca, Frank Hri-bar (\$2), Anton Rotar, (Mohi-can—\$2), Anton Možina, Michael Skeya, Peter Ster (\$5), Anton Debelak (\$2), Jos. Setina, Mary Furlan, Filip Močlinikar, Frank Znidarič, Frank Svet (\$5), Jos. Stupica (\$2), Frank Gorjane, Frances Drenik, Antonia Tanko (\$2), Anton Cepelnik, Anton Cin-kole, Steve Barton (\$2), Jos. Ma-carol, Matt Prelec (\$2), Mihael Lah, Jennie Grobelsek, Sam Pa-pesh, Andy Pizderc, Lud. Zni-darič, Frances Ubie, Anton Ka-lan, Frances Balok, Anton Pi-kovnik, Louis Lipanje, John Benčina, Mary Jakše (\$3), Anna Farrell, Helen Nahtigal (\$2), Frank Zigman, Jacob Paklj, John Troha, Max Ozebek, Frank Plizmolt, Tony Svet, Al. Kaiser, Anton Mramor, Mirko Saražin, Konrad Flase, Anton Mihelich, Vincent Badalich, John Gerl, Jen-nie Levstig, Louise Ogrinc (\$2), Jos. Durjava (\$5), Jos. Medec, Jos. Medvesek, Rose Zdešar, Louis Petrich.

Skupaj v januarju in februar-ju je Louis Znidarič nabral \$168, zakar mu lepo priznanje za njegov trud.

Na nabiralno polo J. F. Durna pa so prispevali: Andrew Vičič \$2, John Koss \$5, Mrs. J. Česnik dolar, Martin Plut dolar, društvo 312 SNPJ \$3, Jos. Kartel dolar, Mary Marn (Sylvia) \$5, društvo 27 SDZ \$25, Progressivne Sloven-ke krožek 7 \$14.40 (izročila taj-nica Mildred Bradač), Amalia Terbizan \$3, Frank Tegel dolar, društvo 748 SNPJ \$5, Val. Turk dolar, John Hrovat (Arcade) \$5, Vincent Coff \$5, društvo 22 SDZ \$2.50, Mladinski pevski zbor SDD \$5, George Marold dolar, Slovenska zadržna zveza \$30, Rudolf Tibijaš \$2, društvo 450 SNPJ \$2.50 (izročil F. Tegel). Skupaj \$120.40.

Na nabiralno polo Frances Wolf so prispevali: Po \$2 Fran-ces Globočnik in Angela Kalin; po dolarju Jennie Perko, Caro-line Skočaj, Emile Perko, miss Angela Kalin, Amalia Raab. Skupaj \$9.

Skupaj v tem izkazu \$297.40. Prej sem v februarju prejel in izročil blaginju J. Zajcu \$220.-40, januarja pa mi je Louis Zni-darič izročil \$77.- Ta vsota je bila vložena v hranilnico že ja-nuarja in od te vsote sva z bla-gajnikom odposlala \$250 v glavni stan SANSa. Približno taka vsota je še v hranilnici in bo od-poslana v tem mesecu.

Torej lepo število vas je, ki ste se odzvali klicu naroda. Upam, da se boste še odzvali, ker gre za rešitev naše stare do-movine izpod tiranije. Vsem prispevateljem najlepša hvala, posebno pa nabiralcem, ki se trudijo v svojem prostem času, katerega danes nima nihče od-več. Potrudite se še v bodoče, dokler ne zasije zarja svobode, dokler ne dosežemo zedinjene in demokratične Slovenije in Ju-goslavije.

Danes ni čas pasivnosti, danes je čas dela. Torej vsi na delo, komur je za pravo svobodo. Pred očmi imejmo vedno, da drugi narodji žrtvujejo milijone za svojo osvoboditev. Potrebna je različna propaganda, aparat, ki mora vedno delovati in stre-meti za našimi težnjami. In to seveda stane dolarjev, tisočakov. Zato prispevajmo vsak po svoji moči. Imamo dve važni akciji, za kateri je potrebno, da prispe-vamo. To sta pomožna akcija JPO-SS in SANS.

J. F. Durn. tajnik.

Sta zbirali za stari kraj

Klein, Mont.—V listih čitam, kako so slovenska društva v raznih krajih organizirana v krajevne postojanke JPO-SS in SANS. V tej okolici imamo slo-venska in hrvaška društva, to-da krajevne postojanke JPO-SS in SANS nimamo. Zato sva se dogovorili z mrs. Matt Panian, da se potrudiva in skušiva zbra-titi nekaj prostovoljnih prispev-kov za omenjeni pomožni orga-nizaciji v pomoč našim nesreč-nim bratom in sestram v Ju-go-slaviji. V dobri volji sva se od-pravili na delo, ki nama je bilo v veselje, in gibanje na prostem zraku je morda tudi "flu" odga-njalo. Hodili sva od hiše do hiše, ne oziraje se na narodno pripad-nost njihovih stanovalcev. In z veseljem moram konstatirati, da so nama bili ljudje povsod na-klonjeni in da sva bili povsod prijazno sprejeti.

Nekateri so želeli vedeti, če bo denar res porabljen v svrhu, v katero se zbira, namreč, da bo do pomoči res deležni tisti, ki so jo tako nujno potrebni. Takim sva zatrčili, da je pomožna akc-ja v rokah znanih in zanesljivih oseb ter pod zanesljivo kontro-ljo, da je vsaka nepravilna po-raba zbranih prispevkov izklju-čena. Jugoslovanski pomožni od-bor mora redno pošiljati poroč-ila našemu državnemu depart-mentu v Washington.

Povedali sva jim, da ne bi zbi-rali prispevkov, če ne bi bili si-

gurni, da pridejo v prave roke in za pravi namen. Spoznali sva se z mnogimi ljudmi različnih narodnosti in bili sva veseli teh spoznanj.

Vreme je bilo ves čas najine-ga zbiranja prispevkov lepo in ne premrzlo. Jutra v decembru in januarju so bila pač prilično hladna, toda so se razvila v sončne in gorke dneve, kakor v indijanskem poletju. Rekli sva, da nama je celo vreme šlo na roke, da so bila najina potovanja udobnejša in bolj uspešna. Res hladno vreme je nastopilo šele v februarju, ko sva bili z najinim delom že gotovi. In bili sva hval-jezni usodi, da nama je bila ta-ko naklonjena. Zdej imamo v Montani pravo zimo, vendar za te čase ne prehudo. Parkrat je bilo ob jutrih 15 do 18 stopinj pod ničlo in snega imamo kakih 10 palcev na visoko po ravni-nah. Mnogi ljudje so si želeli snega, da konča veliko sušo, in pa, ker so sodili, da je raznih bo-lezni krivo nenavadno milo vre-me zimske sezone.

Omenim naj, da sva mrs. Pa-nian in podpisana nakolektali v prej omenjeno svrhu \$250.00, kar je precej lepa vsota za to okolico. Lahko bi bilo bolje, če ne bi bilo v teh časih toliko raz-hovrstnih kolekt. Ljudje sami ne vedo, kam bi prispevali, ker je povsod potreba. Zbira se za razne pomožne akcije različ-nih narodov. Prispevati je treba za Rdeči križ in treba je kupo-vati vojne bonde. Cene življe-njskih potrebščin pa se skoro z vsakim dnem dvigajo. Tako gre denar na razne kraje.

Toda, ako pomislimo, da nam ni treba trpeti pomanjkanja, da živimo kot svobodni državljani velike in močne republike in da jekleni ptiči ne mečejo bomb na naša bivališča, moramo prizna-ti, da imamo prav za prav še pa-radiž. Ako pomislimo, kako ži-vijo ljudje v deželah, katere so zasedli naciji in med katerimi je tudi nesrečna Slovenija, smo lahko do komeča hvaljezni usodi, da nas je privedla v Zedi-njene države, kjer smo našli svoj dom, kruh, varnost in svo-bodo. Vse, kar žrtvujemo za to božansko deželo, je malenkost v primeri s tem, kar nam je dala in nam še daje. Prispevajmo torej po naših močeh v vse do-brodne svrhe in ne pozabimo investirati kar največ naših pri-hrankov v vojne bonde Zedinje-nih držav. Naša republika po-trebuje ta denar za opremo in vzdrževanje naših vojni sil, ki bodo v zvezi z našimi zavezni-cami porazile nacizem, fašizem in japonski imperializem in nam spet zagurajo zaželjeni mir. Z investiranjem naših pri-hrankov v vojne bonde bomo ne-koliko pripomogli, da se bodo naši vojaki tem prej vrnili med nas domov, obenem pa bomo varno in obrestonosno hranili naš denar za čase bodočih po-treb.

Prej omenjeno nabrano vsoto sem potom pošne nakaznice po-slala na naslov J. N. Roglja v Cleveland, Ohio, da denar izro-či na pristojno mesto, in sicer \$125.00 za Jugoslovanski po-možni odbor, slovenska sekcija, \$125.00 pa za Slovenski ameri-ški narodni svet. Vsota ni veli-ka, toda vsaka malenkost zale-že nekoliko. Tukajšnja sloven-ska in hrvaška naselbina je bolj majhna. Zato sva zbirali prispevke tudi pri ljudeh dru-gih narodnosti v Kleinu, Round-up in okolici. Prav lepa hvala vsem za prispevke ter prijaz-

nost in naklonjenost. Podpisana in prijateljica mrs. Matt Panian ne bova nikdar pozabila naklo-njenosti, katere sva bili deležni. Iskrena hvala še enkrat vsem in vsakemu!

Katherine Penica.

Odpusti jim..

Superior, Wyo.—Prosim ma-lo prostora v Prosveti. Saj se ne bi oglašila, ker tudi jaz raje či-tam kot pišem, toda mi preseda, ker je pisala Tončka Skufca. Ona se je v svojem dopisu z dne 17. febr. tako prezirljivo izrazi-la napram spisu starega nase-ljenca, da ji moram malo odgo-voriti.

Ona piše, da je te hvale o tem starčku že preveč in da bi mu nekateri radi celo s klobasami postregli. Ja, Tončka, tudi jaz bi mu jih rada poslala, samo ako bi vedela za njegov naslov. In po-slala bi mu še jelenovih, ki so še na boljšem glasu kot svinjske.

Ona pravi, da ljudje nič ne pomislijo, če je bil 15-letni fan-tek res zmožen vsega tega. Za-kaj pa ne? Jaz pa mislim, ako človek doživi kaj takega kot je on, bo storil vse, samo da si reši življenje. Seveda so nekateri bolj srčni in bolj vztrajni kot drugi.

Ona se mi vidi kot tisti prose-hnik, ki se je moža omežil in po-slal v ječo, kjer je presedel dolgih 55 let. In omežil ga je samo zato, ker je hotel dobiti njegovo dekle—Rožico.

Ona pravi, da hočejo zdaj ne-kateri imeti tudi ponatis te po-vesti v knjigi in dostavlja, češ, kdo neki bi jo kupil. Jaz bi jo z veseljem kupila in poznam tudi dosti drugih, ki bi jo radi kupili. Strinjam se z onimi, ki so že predlagali, da bi ta povest izšla v knjigi in želim, da se to zgodi.

Ne vem, kaj misli taka oseba, ki se drzne tako žaljivo in za-vistno pisati proti staremu mo-žu, bolj rečeno, proti mučeniku, ker je revež toliko prestal v svo-jem življenju kot malokateri, če sploh kdo. Njegova srčna želja se mu ni nikoli izpolnila: da bi živel skupaj s svojo Rožico. Ali ni to dovolj hudo? Jaz pa z njim sočustvujem, čeprav je in Be-lo-kranj, jaz pa Gorenjka.

Priporočam to: Kdor temu starčku ne more dati dobre be-sede, naj še slabo zase obdrži.

Ti, stari naseljenec, če boš čital te vrstice, pa tako naredi kot je rekel Kristus: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo."

Pozdrav vsem dopisovalcem in čitateljem Prosvete.

Katarina Bergant.

Stari naseljenec se oglaš

Duluth, Minn.—Da se nisem

prej oglašil, je vzrok, ker sem 1. novembra odšel z mojimi pri-jatelji v New York, odkoder sem se vrnil domov pred enim te-dnom. Tako torej nisem čital Prosvete, da bi vedel, kaj sem povzročil med čitatelji z mojim pisanjem.

Dospevali domov, sem v moji

spalni sobi na mizi našel vse iz-tise Prosvete od tistega dne, ko sem odpotoval v prej omenje-ne kraje. Prvo moje delo doma je bilo, da sem prečital dopise v Prosveti.

"Glej, to je pa moja stvar,"

sem dejal sam sebi, ko pridem do številke, v kateri se je začela moja povest z nekoliko angli-skimi besedami. Spati nisem šel, dokler nisem prečital vse števil-ke. Drugi dan sem prečital še ostale Prosvete in tukaj sem vi-del, kaj so dopisniki o meni pi-sali. Hvala lepa vam vsem, ra-zen neke Tončke v Rignleyju, Pa., kajti ona ne verjame, da je bil 15-letni fantek zmožen prestati vse to.

Tončka, stokrat več sem bil

zmožen kot samo tisto, kar sem pisal, kajti stokrat več sem pre-stal kot tisto, kar si čitala. O mukah na morju več, da sem malo pisal. Koliko več sem pre-stal, bom mogoče še opisal, ako bom kdaj imel voljo, toda, Ton-čka, tega ne čitaj. Tudi ne več, koliko je 15-letni fantek prestal v mehiških gozdovih predno je prišel do druge indijske na-selbine—kako sem bežal pred divjimi živalmi, katerih je bilo povsod dosti.

Kar se tiče postrežbe s kloba-

sami, tebe, Tončka, ne bom pro-sil, da bi me z njimi brezplačno postregla. Vsekakor pa na videz-nje, Tončka, kajti ako bom živel, ne stavi niti dveh centov, da te ne bom nekega dne nagovoril: "Hello, Tončka, imaš li kaj klobas?"

Zdej pa o vprašanju, kdo sem,

kaj sem, kakšen sem in odkod sem. Urednika Prosvete moram najprej prositi odpuščanja, kajti on je edini, katerega sem tako rekoč za nos potegnili, ker mi-nisem povedal svojega pravega imena, ko je v listnici uredni-štva zahteval od pisca iz severo-zapada, naj mu pošlje svoje ime predno bo šla stvar v list. Ni-sem mu pa dosti lagal, ker sem se skril za deklško ime moje sta-re mame. Pod tem imenom sem tudi na parniku delal in tudi v Ameriki sem se ga držal, dokler mi ga niso sami spremenili. Pi-šem se Vertin, rojen v Doblčah v Beli Krajini, še ne uro hoda od Črnoljva.

Sele po tistem, ko sem poslal svoj spis uredništvu Prosvete sem pričel postransko poizvedo-vati o mojih bratih in sestri, ki sem jih pustil doma. Izvedel ni-sem nič natančnega, oziroma le to, da je neka družina Vertin od-šla v Ameriko okrog leta 1880. Ako je bila to naša družina, so kaj kmalu za menoj prišli v Ameriko—mogoče še isto leto kot jaz.

Na mojem potovanju, išoč Vertine, se me mora še dobro spominjati neko slovensko dekle na Elyju, Minn., po imenu Pu-cel. Ko sem tam hodil po me-stu in čital imena prodajal; sem takoj videl, da se spreha-jam po ameriškem Črnoljvu. Srce mi je skoraj nehala biti, ko opazim na nekem poslopju na-pis: "Vertin Cafe".

Kdo na mojem mestu ne bi šel notri. Morebiti mi bodo tukaj moji nečaki s klobasami postre-gli! Vstopivši notri, se vsemem k mizi. Pride strežajka, prej omenjeno dekle, ki je dobila na-ročilo za "roast beef". Z naroči-lom je odšla v kuhinjo in takoj prišla nazaj v jedilno sobo. Po-klical sem jo k sebi in pričel iz-praševati vse od Davidovega ča-sa do tega, kdo je ta Vertin, ka-kor tudi za njeno ime. Miss Pu-cel je potem šla v kuhinjo in iz-vedela, da ta Vertin ni doma iz Doblč.

Saj se spominjaš, miss Pucel, tistega starega radovedneža, ki si ga vprašala, kaj hoče za "pre-serve" ali poslastice. On ti je dejal, da nič, toda če bi bil 50 let mlajši, bi te prosil, da greš z mano plesat. Ti si tudi prva Slovenka v Ameriki, ki sem ti povedal, da sem Slovenec.

Kmalu po tistem sem pa z mojim prijateljem (jaz jih ime-nujem nečak in nečakinja) nale-tel na nekaj takšnega, da še da-neš, ko se na tisto zmislimo, kar pri mizi kihamo kot maček v di-mu, a moja gospodinja pa k temu navadno pristavi: "O, that darn farmer!" S tem "darn far-marjem" sem se tudi prvič v Ameriki slovensko pogovarjal in mu veliko povedal o mojih iz-kušnjah.

Obiskali smo dopisnika Pro-svete J. G. na njegovem pose-stvu nedaleč od McKinleyja, Minn., ker sem upal, da bom od njega kaj izvedel. In izvedel sem, da se dva Vertina skrivata za vsakim grmom po vsej Ame-riki. Katera sta prava, mi ni znal povedati.

V McKinleyju smo izvedeli, kje se ta dopisnik skriva. Pol-milje od tega mesta smo med smrekami opazili belo prepleka-no hišo, njega pa med zajci, ki so se tam okoli kar na prostem pasli. Kaj hitro smo izvedeli, da smo na pravem mestu. Z mo-žem smo se pričeli pogovarjati o vremenu in sploh o vsem, kar nam je na misel prišlo. Moja gospodinja pa ni bila v drugo zainteresirana kot v tiste zajce in je moža izpraševala, kateri zajc je katerega oče, stari oče in kateri je kateremu stric.

Se zdaj, ko pišem te vrstice, se moram nasmejati, ko se spom-nim na povpraševanje moje go-spodinje o tistih zajcih. Ona je moža vprašala, ako zajci zmi-raj nazaj pridejo? On: "Nak, ni-kdar nazaj ne pridejo." Ona: "Zakaj jih pa ven spustite, ako nikdar nazaj ne pridejo?" On: "Nazaj nikdar ne pridejo zato, ker nikdar nikamor ne gredo." "O, that darn farmer!" je za-vrskala, kakor da jo je zajc za palec ugriznil. In še danes ve-krat vzklizne: "O, that darn farmer!" Tudi newyorški mili-jonarji zdaj vedo o zajcih tega "darn farmerja".

Upam, da sem to napisal v pravilnejši slovenski kot je bi-lo moje zadnje pisanje. Da bi se zopet kmalu oglašil v Prosveti, ne izgleda, ker prihodnje p-

(Daje na 2. strani)

Razvaline letalskih tovarn v pariškem predmestju, ki je bilo tarča zavezniškega bombardiranja z zraka.

Značaj nastopa gen. Simoviča

Odprti nastop gen. Simoviča za maršala Tita in jugoslovanske osvobodilno vojsko ima izreden značaj. To bo pospešilo jasno opredeljenje našega ljudstva, posebno v Ameriki, a to predvsem Srbom, za partizansko stvar.

Naša emigracija je bila težko rančarana nad dogodki v Jugoslaviji, ki so privedli do podpisa trojnega pakta. Sprito tega podpisa so poslali mnogi ugledni predstavniki Jugoslovancev v Ameriki svoje apele v stari kraj, da posvarijo in opozorijo kneza Pavla na posledice ter vzbude narod na odpor proti sklepanju in podpisu pakta z ošmehom. Po kralju Nikolu Tesla je poslal tak apel knezu Pavlu, Louisu Adamicu pa Vladimiru Mačku, istotako je poslal apel in opozorilo Bratstva zajednica ter še drugi posamezniki in organizacije.

Ti apeli so pokazali občutje našega človeka v tej deželi — kot demokratije, kot sorodniki naroda, kateri si je ustvaril v svetu ugled. Kot Amerikanci jugoslovanskega poretka so čutili na neki madež in stid sprito tolikože ponižanja, ko je prišla vest, da je večina tedanje jugoslovanske vlade zaključila, da se na Dunaju podpisuje tripartitni pakt pred Hitlerjem, Macuokom in Ciano.

In baš v času občutja najhujšega ponižanja je došla vest o prevratu v Jugoslaviji oz. Beogradu, dne 27. marca 1941. Na mesto Cincar-Markovića in Cvetkovića, je prišla na čelo državi iz revolte porojena vlada Simoviča. Iz ponižanja in potrdosti smo prešli v omamo radosti. V tem razpoloženju se ni mnogo izpraševalo, kako in kaj je cela stvar izvedla. Ni se gledalo na podrobnosti — videlo je le veliko gesto naroda, instinktivno revolte poštenega, neobčutnega ljudstva proti nasilju in ponižavanju, katerega Hitlerjev novi red prinaša narodom. Nismo tedaj mnogo vpraševali, kakšna je bila vloga, ki jo je igral pri preobratu Dušan Simović — v obeh svetih je on takrat predstavljaval in simboliziral ono, kar je narod zavrnil z zgodovinskim prevratom 27. marca 1941.

Samo Dušan Simović je imel v tistem času opredeljenje, ki mu je omogočalo, da je mogel igrati v obeh svetih vlogi, kakršno se je od njega pričakovalo. Po rodu Srb in to pravi Srbija — po poklicu armadni general ter bivši šef generalnega štaba, šef aviacije itd., a po prepričanju pa blizu demokratičnim elementom — kot tak je bil sprejemljiv in pozdravljen. Kar je bilo kasneje v begstvu in kakšni so bili vzroki vladne krize v tem poznejšem času, ni potrebno tu omenjati.

Dejstvo je, da je Simović od početka januarja 1942, po položeni ostavki kot načelnik vlade, deloval v Londonu docela ločen od političnega delovanja zamejne vlade. Dejstvo je dalje tudi, da je zamejna jugoslovanska vlada v Londonu sčasoma bolj in bolj oddaljevala od vlade, ki je tedaj predstavljala 27. marec, ki je končno to idejo docela zavrgla pod vladnim predsedništvom Božidara Purića.

Odtlej ni jugoslovanska vlada v zamejstvu niti formalno več predstavljala sedemindvajsetega marca in je s tem zgubila zadnjo trdnjo legalnosti. Ona se je vsem odvrgla od naroda in tako odlojena ni predstavljala niti najmanjše sestavine ideje 27. marca, pač pa je bila pripadljiva da kompromitira še večje narodno borbo.

Vlada Purića je postala filijala Nedelje vlade v Beogradu, kar bil je zeno z njo ista načelnost, ki se nahajala na isti fronti proti osvobodilni borbi, ter se v borbi proti bistvenim interesom naroda južnih Slovencev, ki je takorekoč v resnici bila iz zveze Združenih narodov, na terenu pa narodno jedrsko partizansko stvar, ki si je s tem na najučinkovitejši način udejstvovala, kateri je dal brez omejitev svojo podporo.

Kot gen. Simoviča, kot predstavnik vlade narodnega prevrata 1941, je bil neobčutljiv, kajti njegov partizanski pokret je bil njegovo ožigovanje onih, ki delajo proti temu pokretu kot izdajniki, je docela logičen ter spodbija prizadevanja Nedelje vlade v Kairu in diplomacije sploh, katere skuša lagati svetu, da je partizanska borba naperjena proti Srbom.

Minister vlade, ki je ostal ves čas zvest ideji 27. marca in na strani naroda, Sava Kosanović, ni več osamljen. Srbobranovi udarci in Fotičeve intrige ter podtikanja, da je "ustasi", "pravoslavni Hrvat", komunist, republikanec itd., bodo odslej letela tudi na armadnega generala Dušana Simoviča, katerega ime je Srbobran in diplomacija še do včeraj postavljala sporedno z imenom kralja Petra in Mihajlovića.

Korak gen. Simoviča je smrteln udarec šovinistični propagandi Srbobrana in Srbske narodne obrane. Zdaj namreč ne more nihče več sumiti o tem, da je Narodni osvobodilni pokret edini pravi predstavnik srbskega naroda. — ZOJSA.

Beneški Slovenci

(Se nadaljuje.)

Znani učencij in slovenski pisatelj je bil Anton Klodič, rojen v Hlodičih l. 1836. Bil je profesor v Splitu, Trstu in Gorici. Kasneje je bil šolski nadzornik za Istro, nato pa v Gradcu in Trstu. Deloval je zlasti na šolskem polju in izdal učne načrte za osnovne šole na Primorskem. Izdal je igrokaz "Novi svet", katerega je pozneje predelal in ga izdal pod naslovom "Materni blagoslov".

Ivan Trinko (Zamejski) je bil rojen 25. jan. 1863 v Trčmunu. Študirar je v nadškofjskem semenišču v Vidmu. Tu se je seznanil prvič s slovensko književnostjo in sam pripoveduje, "kako je obstal, ko je dobil slučajno v roke prvo slovensko tiskano delo in je tako videl, da imajo Slovenci knjige kot drugi izobraženi narodi." Nadarjena mladeniča je to tako navdušilo, da je sklenil temeljito se naučiti slovenskega jezika. Skrivaj, ponosi se je učil slovenščine, kakor pripoveduje sam, kako težko je bilo, predno se je naučil brez učitelja, brez slovnice in brez slovarja, malo slovenščine. Postal je duhovnik in na njegovi novi maši (1886) so peli slovenske pesmi, od katerih so bile tri tiskane v Vidmu. Kasneje je postal profesor gimnazije, potem pa profesor bogoslovja v Vidmu. Znan je kot izvrsten risar. Kot pesnik je nastopil prvič javno v Ljubljanskem Zvonu 1885 s "Pesmami beneškega Slovenca". Že prej (1884) je poslal Trinko kot bogoslovca v Ljubljanski Zvon "Narodne stvari", l. 1890 pa pod imenom Zamejski "Presenečenje", "Viza in vzhidi". Zbirka njegovih pesmi je izšla 1897 v založbi Gabrščka v Gorici (Slovenska knjižnica, snopič 60-61). Vsebinsko skoro vseh njegovih pesmi je žalostna, vendar globoko zasnovana in vzvišena. Prestavil je tudi več slovenskih povesti na italijanski jezik. Sedaj živi v Vidmu.

Izmed drugih znamenitih beneških Slovencev naj omenimo še profesorja Dr. Musonija, ki je doma iz St. Petra ob Nadizi. Mnogo piše in dela s prof. Trincom zlasti na tem, da pokaže Italijanom pravo sliko o Slovencih in o Jugoslaviji.

Besedo materino širijo in shranjujejo med beneškimi Slovenci edinele duhovniki-domačini, ki se povečini izobražujejo v nadškofjskem semenišču v Vidmu. Samo cerkev daje priznanje slovenskemu jeziku, sicer bi se že davno utopil v italijanskem morju. Zato duhovniki Slovenci čuvajo svetinje našega rodu in ga branijo pred silnim navalom tujecev. Skozi stoletja se vleče ta boj, saj je že Peter Podreka l. 1871 napisal besede o beneški slovenščini:

"Jaz nisem ne v uradu, ne v šoli, čeprav tu od vekov živim, kot tujka beračim okoli."

Beneški Slovenci so sploh bistre glave, toda manjkajo jim šole in druga sredstva za primerno izobrazbo. Slovenščina izven cerkve ni nikjer priznana, tako da ljudstvo povečini ne more ra-

biti niti italijanskih niti slovenskih knjig. Tako se izgubi marsikak talent, ki bi gotovo mnogo koristil ne le svojemu narodu, temveč tudi splošnosti, ako bi bilo šolstvo in prosveta boljše urejeno.

Cedad

Prav do Ceda sega so naselbine Slovencev, zato je to mesto, ki šteje okoli 4000 prebivalcev, važno za okoliške Slovence. Beneški Slovenci prinašajo na trg svoje pridelke in slovenska govornica se čuje po ozkih, starih čedadskih ulicah, pa tudi po trgovinah in gostilnah, kajti Slovenci ne marajo govoriti prekorne furlanščine, ampak se poslužujejo svojega narečja. Tako so primorani tudi čedadski trgovci, da vsaj za silo lomijo slovensko besedo.

Cedadu pravijo beneški Slovenci tudi Staro mesto, ki je znamenito zlasti po svojih starih poslopjih. Posebno naj se omeni glavna cerkev s patriarško palačo, majhna stara langobardska cerkev, tako zvani "vragov most" čez Nadižo ter mestni muzej, ki hrani polno rimskih in langobardskih starin.

V Cedadu se je rodil okoli l. 725 znameniti zgodovinar Pavel Dijakon, od katerega imamo prva poročila o furlanskih vojvodah ter njihovem gospodstvu. Ta zgodovinar nam je tudi opisal prve Slovence, ki so se naselili v beneški ravnini, in nam poroča o bojih Slovencev, ki so jih imeli z Langobardi. Njemu v čast nosi v Cedadu največji trg njegovo ime.

To staro mesto hrani mnogo zgodovinsko važnih rokopisov in slik. Za Slovence je posebno znamenita knjiga "evangelje sv. Marka", katere je navedeni evangelist bade sam spisal in jo izročil sv. Mohorju. Knjiga nam je ohranila najstarejše oblike naših osebnih imen. Predno je prišla knjiga v Cedad, se je hranila pri St. Ivanu blizu Devina, kjer je bila nekdanj znamenita božja pot. Premožnejši romarji so dali svoja imena vpisati na rob evangelija in tako čitamo na tej knjigi najpristnejša slovenska imena: Bada, Nepokor, Stregomil, Drašček, Milena, Rotimir, Kocelj, Zelislava, Trudopolk, Slovenka, Sebidrag, Sventopolk, Pribislava, Trpimir, Držimir, Radoslav, Braslav, Olomir, Mirigori in druge. Ko so se patrijarhi preselili iz Ogleja v Cedad, so večji del rokopisa vzeli s seboj, kjer je še izvrstno ohranjen.

Stolnica je zidana v starem slogu in so njeni stebri iz najbellejšega marmorja. Krasijo ga prelepe slike beneških mojstrov. Mala cerkvica izza langobardskih časov leži nad strmim Nadzijskim bregom in je bila nekdanj svetišče rimske boginje Venere. Še sedaj je v cerkvi ohranjeno marmorno ognjišče za sveti ogenj. Vrata in stebri so polni zaviti in prepletenih okrasov, stene cerkvice same so nakopičene pokvarjenih slikarstev iz 10. in 12. stoletja. Prav pod svetiščem se vidi čez Nadižo "Vragov most", katerega so dali sezidati Benečani v šestnajstem stoletju. Srednji stebel sloni na skali sredi reke.

V Cedadu je poleg osnovnih šol tudi gimnazija in nižja tehniška šola.

Iz Vidma pelje v Cedad železnica, ki vodi dalje ob Nadiži do Kobarida.

V bližini Ceda je jezikovna meja med Furlani in Slovenci. Nekatera naselja so tako mešana, da je nekaj hiš slovenskih, nekaj pa furlanskih. Tako se tu mešata dve narodnosti, odkar so prišli Slovenci v te kraje. Vendar je ohranila vsaka ne le svoj jezik, svoj značaj in svoje šege, temveč tudi svoj tip, tako da lahko že po obrazu ločis Slovence od Furlana.

Znamenita je Stara gora pri Cedadu, odkoder je krasen in obsežen razgled. Na gori je slovenska cerkev Matere Božje, kamor romajo ljudje iz Furlanije, z Goriškega, Trsta in celo iz daljnje Istre. Okoli cerkve je več hiš, ki so obzidane s stari zidom, da je vse podobno nekaki trdnjavi.

Ker hrani Cedad velik del slovenske zgodovine in ker je Cedad tik slovenskih naselbin, ga morajo tudi Slovenci poznati.

KONEC

Najzanimivejša dnevna delavska vest so v dnevniki "Prosveta." Ali jih čitate vsak dan?

Vprašanja in odgovori

O rabi drobiža (tokens) za racioniranje

(Office of War Information)
Foreign Language Division,
Washington, D. C.

Washington.—Urad za nadzorovanje cen objavlja serijo vprašanj in odgovorov v pojasnilo gospodinjam za nakupovanje racioniranega živeža s pomočjo drobiža za odmerke v prvih tednih po uvedbi novega sistema, torej v prehodni dobi, ko bosta v veljavi dve vrsti znamk. Novi drobiž za znamke odmerkov je stopil v veljavo 27. februarja.

Do 20. marca bodo odjemalci uporabljali za nakup racioniranega živeža, kot meso, maslo, konzerve, svoje stare rjave in zelene znamke, ki ohranijo svojo staro vrednost, in istočasno tudi rdeče in modre znamke, v vrednosti po 10 odmerkov vsake. Drobiž bodo tvorili novi tokeni in stare zelene in rjave znamke v vrednosti po eden odmerka.

Po 20. marca, ko zapadejo vse stare znamke, se bodo odjemalci posluževali le še rdečih in modrih znamk v vrednosti po 10 odmerkov vsake, ki se nahajajo v knjižici vojnih odmerkov št. 4, ter novih tokenov za drobiž.

Vprašanja in odgovori dajejo naslednja pojasnila:

1. V. Koliko vrst znamk imam danes na razpolago za svoje nakupe?

O. 4 vrste. Stare rjave in nove rdeče za meso in maslo, ter stare zelene in nove modre za konzervirani živež.

2. V. Kako se razlikujejo te znamke v svoji vrednosti?

O. Stare znamke, ki so bile v veljavi pred 27. februarjem, ohranijo svojo staro vrednost — 8, 5, 2 in 1 — prav kot piše na znamki. Edinole nove rdeče in modre znamke, katerih še niste uporabljali, bodo vredne po 10 odmerkov.

3. V. Jeli kakšna razlika v tem, kako uporabim te različne vrste znamk?

O. Nobene. Vendar pa vam bo morda lažje, ako postrožite najprej svoje stare rjave in zelene znamke.

4. V. Kaj bo bolje, ako potrošim najprej svoje stare znamke?

O. Čim boste porabili svoje znamke rjave barve s črkami Y in Z, boste na primer mogli dati na stran knjižico št. 3 — tako da boste uporabljali za vse nakupe le še eno samo knjižico, War Ration Book Four.

5. V. Kaj pa, ako v prodajalni danes še ne bi imeli tega novega drobiža za racioniranje (tokens)?

O. Nič hudega ne bo. Baš to je vzrok, da so ostale v veljavi še za nekaj časa stare rujava in zelene znamke. Z njimi vam bo lažje odmeriti pravilno število znamk. Ako pa ne bo šlo brez menjava — in bi prodajalec še ne imel teh novih tokenov — vam bo mogel vrniti kar treba s pomočjo starih zelenih ali rjavih znamk v vrednosti po en odmerka.

6. V. Ali smem uporabiti za isti nakup mesa obemem rdeče in rujava znamke?

O. Seveda. Znamke, ki so veljavne, smete vedno uporabljati. To je bilo vedno tako.

7. V. Kaj pomeni izraz "načrt za uporabo drobiža za odmerke"?

O. To je načrt za izmenjavo znamk, ki so imele štiri različne vrednosti (8, 5, 2 in 1) z znamkami, ki bodo imele le še eno samo vrednost (po 10 odmerkov), dočim bo za menjevanje služil drobiž tokenov v vrednosti po eden odmerka.

8. V. Kaj moram storiti, da si preiskrim te tokenove?

O. Ničesar. Tokeni so le drobiž, nič drugega. Kupujte nadalje, kot dozdaj. Ko se vam bo prvič pripetilo, da ne boste mogli odmeriti natančno število znamk za svoj nakup, vam bo prodajalec sam od sebe izplačal potrebni drobiž s temi tokeni.

9. V. Ali morem izdati te tokene kadarkoli?

O. Da, ta drobiž ostane v veljavi za nedoločen čas. Vendar pa je umestno, da ga ne držujete pri sebi in da imate doma čim manj teh tokenov. Po 20. marca, ko bodo zapadle vse rujava in zelene znamke, vam ne bo več treba nositi s seboj živčnih znamk, odrganih in knjižice. Vse vaše znamke bodo lepo prilepljene v vaši knjižici št. 4, tako da ne bo nobene nevarnosti, da jih izgubite. Drobiž je seveda mnogo lažje izgubiti — prav kot je lažje izgubiti drobiž v denarju kot papirne bankovce. Izgubljen token pa je izgubljen odmerka, katerega ni mogoče nadomestiti.

10. V. Ako dobim drobiž v zameno za znamke, kako naj jih potrošim?

O. Oddajali jih boste svojim prodajalcem za manjše zneske znamk za racioniranje. Ako si nabavite s pomočjo dveh znamk v vrednosti po 10 odmerkov živeža, za katerega je treba oddati 18 odmerkov, boste dobili nazaj 2 tokena v vrednosti po eden odmerka. Uporabili jih boste kadarkoli za nabavo živeža, za katerega morate oddati dva odmerka, ali pa, na primer, skupaj z eno znamko od 10 odmerkov za poravnane 12 odmerkov.

11. V. Zda, ko imamo znamke po 10 odmerkov, bo-li skupna vrednost naših znamk večja?

O. Ne. Skupno število odmerkov, katere imate na razpolago, je od prilike isto kot prej. Imeli boste torej nekoliko manj znamk za isto število odmerkov. To je tudi ugodnost tega novega sistema, kajti dejstvo, da boste imeli manj znamk pomeni, da boste imeli manj dela z njimi, prav kot vaš prodajalec. Razen tega pa bo tudi vaša knjižica trajala bolj dolgo časa.

12. V. Število odmerkov za konzerviran živež je drugačno po novem sistemu — kako je ta razlika vračunana?

O. Razlika je vračunana v trenutku določanja potrebnih odmerkov. Pred 27. februarjem ste imeli približno 48 odmerkov za konzerviran živež vsak mesec. V novem sistemu boste imeli približno 50 odmerkov — dva več kot prej.

13. V. Ali velja isto tudi za odmerke za meso in maslo?

O. Da. Po starem sistemu ste imeli vsaka dva tedna približno 32 odmerkov. Zda boste imeli po 30 odmerkov vsaka dva tedna. Dva manj kot do zdaj. Toda ta razlika je popravljena tako, da bo racioniranje mesa za malenkost bolj ugodno in zahteva manj odmerkov, tako da boste prišli na isto.

14. V. Ali bomo morali nositi s seboj mnogo teh tokenov?

O. Ne. Drobiž vam je potreben le pri menjavanju. Čim jih boste dobili v roke, boste te tokene že zopet potrošili v svojih prodajalnah. Največje število tokenov, katero sploh morete dobiti pri eni sami transakciji — tokenov iste barve — iznosi 9. Povprečno število bo najbrže neke okoli 5. Večinoma boste imeli manj kot 5 tokenov v rokah.

Zemljevid kaže kraje v severni Rusiji, kjer so v teku ljute bitke med Rusi in Nemci.

Govor slovenskega prostovoljca v Moskvi

Moskovski brojav podaja sledeči govor slovenskega prostovoljca

"Bratje Slovani! Borba, ki jo tako junsko vodi rdeča armada, navdaja človeka z neodoljivo željo, da bi sodeloval v teh bojih proti nemškim barbarom. Danes imamo mi jugoslovanski, poljski in češki vojniki-prostovoljci priliko, da pozdravimo Ruše, Beloruske in Ukrajince kot brate in tovariše v orožju. Slovenski vojniki ne morejo in ne smejo biti nikjer drugje kot v vrstah borcev proti fašizmu.

"Muke slovenskega ljudstva, zaslužnjega po nemških fašističnih barbarih, so nepopisane. Na tisoče patriotov je bilo ubitih in vrženih v koncentracijska taborišča. Mene samega so Nemci aretirali, ker jim nisem hotel služiti, iz razloga, ker sem bil slovenski patriot. V nemški ječi sem pretrpel najgroznejše muke in po trimesečnem mučenju so me Nemci izpustili na pol mrtvega. Kmalu pa sem bil priložnost mobiliziran v nemško armado, čeprav se nisem prebodel tega, kar sem prestal v zaporo. Spočetka so nas Nemci vezali na velikih vezalnih poljih v raznih nemških krajih. Potem sem bil poslan v Francijo in končno na rusko fronto.

"Skozi vse te dolge mesece me je mučila misel, da nas vežbajo za vršenje zločinov — komaj sem čakal, da bi nas poslali na fronto, kajti vedel sem, da bom mogel edino tamkaj uiti iz nemške armade k mojim bratom na nasprotni strani. Še predno je poteklo tri tedne od mojega prihoda na rusko fronto se mi je posrečilo izvesti in uresničiti moj načrt in mojo željo. Izrazil sem priliko panike, ki je nastala med Nemci sprito ruske ofenzive in sem se tekom splošne zmehde podal na rusko stran.

"Na stotine drugih s silo mobiliziranih Slovencev skuša na isti način in ob vsaki dani priliki priti k rdeči armadi. Resnica je, da je zelo težko iti čez, ker Nemci strogo pazijo na Slovence in jih porazdele med razne oddelke. Toda sovražstvo do Nemcev je v Slovenceh tako veliko, da premagajo in premostijo vse ozire. Plazijo se skozi bove žice ali pa čez minami posuto polje samo, da morejo čimprej doseči vojske rdeče armade. — In ni mogoče je popisati občutje radosti, ki nas je prevzelo, ko so nam sovjetski vojniki prožili toko.

"Naša želja je, da se masluje-mo nad Nemci za njih grozodejstva nad našim ljudstvom ter da se borimo, dokler ne bo naš narod osvobojen in sovražnik uničen. Iz tega razloga smo se pridružili jugoslovanski prostovoljni enoti. V imenu te vojske enote obljubljam rdeči armadi in obljubljam našim bratskim tovarišem Čehom in Poljakom, da bomo častno vršili svojo dolžnost v tej veliki borbi. Te besede prihajajo naravnost iz srca jugoslovanskih vojakov. Naša enota se bo borila za bodočo svobodno in demokratično Jugoslavijo.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani)

letje bom največ v Montani, Arizona in državi Washington, kjer imajo moji prijatelji velike interese. V Buttu, Montana, sem zadnje poletje prespal nekoliko noči. To poletje, ako Bog da, bom pa pri "Treh meščankah" v Buttu gladko vince pil. Toda ne na račun Tončke iz Pennsylvanije.

V mojem spisu nisem nikjer omenil, koliko denarja mi je Rožica zapustila, ako bom kdaj prost. Tudi zdaj ne zapišem koliko, povem pa, da dovolj, da bom imel s čim plačati klobase, pa naj živim še tako dolgo. Da se pa v Duluthu Slovencev ne izdam, je vzrok to, ker moji prijatelji ne bi radi videli, da se izve, da je bil ta njih stric 55 let v zaporu.

J. S. Vovtin.

slavijo, za svobodo moje rodne Slovenije.

"Slovensko ljudstvo se je pridružilo fronti združenih slovenskih ljudstev v borbi za osvobodjenje. Nemci ne morejo zatrete te sile ljudstva z orožjem ne z zvijačo, niti ne s pomočjo izdajalcev, kot je Rupnik. Slovensko ljudstvo se ne da potlačiti in ukoriti. Slovenci vedo, da si bodo priborili svobodo le, ako se zanjo borijo z orožjem.

"Danes kličem vsem Slovincem doma, ki se še niso pridružili splošni borbi za osvobodjenje, naj vstopijo v boj takoj, zakaj to je čas, ki bo odločil bodočnost.

"Slovenci, ki ste bili zaslepljeni po nemški propagandi in ki še služite v armadi izdajalca Rupnika ter oni, ki ste bili mobilizirani v razne nemške enote ali pogumni v nemški armadi, zapustite čimprej moretete te armade in edince. Zbršite madež sramote in prokletstva, ki visi nad vami. Obrnite svoje orožje proti vpadnikom in se pridružite Narodni osvobodilni armadi.

"Pošiljam pozdrave mojim slovenskim bratom v njih lastni domovini iz velike slovenske prestolnice Moskve in v imenu jugoslovanskih vojakov, ki verujejo v skorajšnjo zmago.

"Pozdravljam tudi vse moje rojake širom sveta in še posebno ameriške Slovence. Bratje! Posvetite vso svojo energijo stvari Združenih narodov. S tem boste pomagali svoji stari domovini.

"Živela rdeča armada in maršal Joseph Stalin, njen vrhovni poveljnik!

"Živelo jugoslovansko ljudstvo in njegov voditelj maršal Tito!

"Živela svobodna demokratična Jugoslavija!

"Živela naša rodna svobodna Slovenija!"

Stornik.

Rudarji pridno kopljejo premog

Produkcija se zvišala 64% na moža

Washington.—V sedanji vojni napoklje vsak ameriški premog 64% več premoga na dan kot ga je v zadnji vojni. Deloma je ta napredek v produkciji pripisati mehanizaciji rogov, toda ne vse. Je tudi zasloga posameznih delavcev, ki garajo zelo trdo.

Leta 1917, ko je Amerika stopila v prvo svetovno vojno, je letna produkcija premoga na moža znašala 912 ton (leta prej 900 ton), lani pa 1420 ton — leta 1942 1260 ton, leta 1941 1125 ton. Številke od zadnjih treh let so posebno značilne, kajti pokazujejo, da je lani vsak premogar na mehkem premogovnem polju spravil na površje zemlje skoraj 300 ton več premoga kot leta 1941.

Lanska produkcija premoga v tej deželi je znašala 590.000.000, kar je rekord za vse čase in vse dežele. To količino premoga je produciralo 415.000 majnarjev, kar je 45.000 delavcev manj kot jih je delalo v tej industriji leta 1942. Teh 45.000 premogarjev je bilo namreč pozvanih v oboroženo silo Združenih držav.

SANIN

Poslovenil Stane Kračevac

UVOD

Ko se je v Rusiji po padcu literarnega duševnega življenja v 80. letih zopet povzpela literatura do gotove višine s Čehovim, Gorkim, Andrejevim in drugimi, je zadobila kljub svoji večjemu realizmu čisto drugačen značaj od prejšnjega klasičnega realizma. Že po zunanji obliki nastanejo namesto debelih romanov cele skladovnice novel in krajskih romanov. Velikih, izrazitih del, postav in značajev ni več. Namesto mestne in podeželske aristokracije nastopajo podeželska inteligenca, malomeščani in navsezadnje tudi židje; namesto Moskve in Petrograda pridejo do veljave Odesa, Povolžje in gubernije daleč od središča. Pozneje prihaja vedno bolj v ospredje velikomestni proletarijat, ki pride do izključne veljave v sodobni proletarski literaturi. Milje vedno bolj "pada", kot da bi pisatelji slutili, da bodo odločili o svoji usodi delavci, kmetje in vojski sami.

V to dobo spada tudi Mihail Arcibašev. Rojen je bil l. 1878 v južni Rusiji kot sin častnika in veleposestnika. Po materi je bil tuberkulozno inficiran in svoja mlada leta je preživel v veliki revščini. S šestnajstim letom je zapustil svojo provincialno gimnazijo in šel v slikarsko šolo. To je pozneje z veliko žalostjo tudi zapustil, ko je videl, da ne gre, ter se je preživel s karikaturami in humoreskami. Tako je l. 1901 slučajno odkril njegov talent urednik lista, pri katerem so sodelovali Gorkij, Andrejev in Kuprin, in njemu se ima zahvaliti Arcibašev za svoj nadaljnji umetniški razvoj. Mnogo je čital in se navzel Dostojevskega, Čehova, Hugoja, Goetheja, zlasti pa Tolstega. Nekateri mu pripisujejo vpliv Nietzscheja, ki ga pa ni niti bral; mnogo bližji mu je bil Max Stirner in kot anarhist-stirnerovec se je izkazal Arcibašev v vseh svojih delih, zlasti v novlah (Vstaja, Revolucionarci). Po socialni revoluciji je živel nekaj let v veliki revščini, bolan in napolj slep v Rusiji. Potem je napisal pamflet o sovjetski Rusiji. Umrl je leta 1927.

Ni ga skoro pisatelja, pri katerem si ne bi resni in ugledni kritiki tako nasprotovali kot pri Arcibaševu.

Značilno je za Arcibaševa, da se giblje v stalnih nasprotjih. Njegov "Sanin" je čisto nekaj drugega kot junak v "Smrti Laudeja" in ga zasmejuje. "Do zadnjega" se pa norčuje iz "Sanina". Pri prvih dveh delih na primer je Sanin človek uživanja, ki zasmejuje takozvano trezno presojanje, ki ga ne ovirajo nobene moralne zapreke, ki odreka slabšem (Juri, Solovejčik) pravico do življenja, dočim je študent Laude docela nasproten tečaj (toda ne nasproten značaj). Nemogoče individualist, anarhist in egoist Sanin zasmejuje nemogočega individualista, anarhista in altruista Laudeja.

Sanina (o Saninu) je napisal članek dr. Tuma v Naših zapisnikih l. 1910; nekaj malih novel, kot Revolucionarci, je bilo prevedenih pred vojno tudi v slovenščino) je Arcibašev napisal l. 1903, izšel je pa šele 1907, po revoluciji, v istem časopisu, ki ga leta 1903 ni hotel priobčiti. Druga izdaja, tiskana v 10.000 izvodih, je bila tako konfiscirana. (Tudi nemški prevod je bil izpovedetka konfisciran.) Zato so knjigo tem bolj tihotapili iz inozemstva. Uspeh je bil vsekakor ogrožen, vpliv pa ni bil tako kološalen, kot ga hočejo nekateri naslikati. Saninov kulturno-zgodovinski pomen ni v tem, da bi povzročil preobrat v socialnem in kulturnem življenju ruske inteligence; kajti sama knjiga ne more nikdar in nikoli kaj takega do-

seči, razen če je dana podlaga v narodno-gospodarskih in s tem tudi socialnih razmerah. Saninizem, svobodna ljubezen, klubi med doščajočo mladino itd., so obstajali v Rusiji že davno prej, toda prej in pozneje v veliki večini kot karikatura saninizma. Po ponesrečeni revoluciji so razni malomeščani, zdravniki, advokati, študenti itd., ki so prej silili v menjskiški tabor, obupali nad revolucijo in so obenem videli, da je nemogoče tudi v vsakdanjem življenju čisto prijetno, neprepovedano in brez sibirskih nevarnosti živeti, kot je pozneje živel Sanin. Oba ta delna preobrata v seksualnem in političnem življenju in nazaru sta visela v zraku, ne da bi jih kdo jasno in odločno zagrabil in izrekel. To je sankcioniral šele Sanin — ki je bil sicer napisal pred revolucijo, je pa slučajno izšel tri leta kasneje — in v tem je njegov kulturno-zgodovinski pomen. Kljub vsej revolucionarnosti in enem oziru ima pa roman na drugi strani izrazito kontrarevolucionarni značaj in zato ga je sprejela vsa progresivna mladina, dokaj hladno. Konfisciran je pa bil pač zato, ker se ne skladajo njegovi nazori z religijo, privilegirano po vladi, in se je tako roman zaletaval v stebre carizma in reakcije.

Različni simbolisti učenci tolmáčijo roman vsak skozi svoja očala. Osnovna napaka večine je pa bila ta, da so zaradi tedence zavračali umetnino. Naj pač vsak uživa umetnino po svoje brez "napotnice" in si naj napravi o njej samolastno sodbo. Prevod naj služi za to, da bo javnost videla, da niso vsi nazori tako stalni in neproblematični.

Prevajatelj.

I.

Tisto najvažnejšo življenjsko dobo, ko se človeku pod vplivom prvih srečanj z ljudmi in z naravo oblikuje značaj, je preživel Vladimir Sanin daleč od svojih domačih. Nihče ni pazil nanj, nobena roka ga ni vodila in njegova duša se je oblikovala svobodno in po svoje kakor drevo na polju.

Dolgo let ga ni bilo doma in ko je prišel, ga mati in sestra Lida skoro nista spoznali. Poteze na obrazu, glas, obnašanje in kretnje se mu sicer niso dosti izpremenile, vendar se je očitovalo v njem nekaj novega, neznanega, kar je bilo dozorelo v notranjosti in mu osvetlilo obraz z novim izrazom.

Prišel je proti večeru in je tako mirno vstopil v sobo, kakor da bi bil odšel iz nje pred petimi minutami. Na njegovi visoki, svetlosli in širokopolesti postavi z mirnim izrazom, ki ni bil razen usten akrov prav nič zasmejljiv, ni bilo opaziti ne utrujenosti, ne razburjenja in tisto glasno navdušenje, ki sta ga z njim sprejeli mati in Lida, se je kmalu skoro samo od sebe poleglo.

Medtem ko je jedel in pil čaj, je sedela sestra nasproti njega in ga gledala, ne da bi obrnila pogleda od njega. Bila je tako zaljubljena v brata kot se morejo zaljubiti v svoje odsotne brate samo mlada, vzneta dekleta, in si je vedno predstavljala brata kot čisto posebnega človeka, posebnega po prav tisti posebnosti, ki si jo je sama zgradila iz knjig. V njegovem življenju bi rada videla tragično borbo, trpljenje in osamljenost silne osebnosti.

"Kaj me tako gledaš?" jo je vprašal Sanin in se smehljaj.

Ta pazljivo smehljaj in mirne oči, ki je bil njih pogled uprt vase, je bil stalen izraz njegovega obraza.

(Se nadaljuje.)

Beli mecesen

Juš Kozak

(Se nadaljuje.)

"Palaco si zgradil, Martin!"
"Sem, z božjo pomočjo."
"Bliznji sosed bomo."
"Če bog da."
"Podirali boste?"
"Če bodo nebena milostna."
"Pobožen si postal, Martin."
"Adventni čas, kaj hočeš?"
"Martin, si že videl starega gojzara gori v steni?"
"Davi se mi je zdelo, da je ležal zunaj na pragu."
Ostro je pogledal gozdar in šepetaje govoril: "Martin, če si pameten, naša služba ni težka. Tebe bodo z obema rokama pozdravili."
Martin se je zasmejal ter potrepil onega po ramih: "Ko boš ti umrl, se bomo zmenili."
Gozdar se je neprijetno zga-pil. Besede so bile izrečene tja v en dan, a Martin je tako svetlo pogledal, da se je oni hitro poslovil. "Kakor hočeš," je mirnil.

Martin je dolgo čakal. "Pasji je. Voha!"

Šele, ko je v temni noči zamrl poslednji dihanje, je Martin zaprl kočo in se napotil po poti.

ni proti lovski kolibi. Znotraj so se oglašali glasovi. Potrkali je dvakrat. Vrata so se odprla, okoli ognja so sedeli fantje in moške iz tuhinjske in tunjake doline.

"Čakamo te, Martin!"

"Lovski pes se je zatekel k meni!"

Zasmejali so se. Posedli so krog ognja. "Martin, tebe smo izbrali!"

"Letos bo šlo trdo, vse je proti nam," je dejal.

"Tako smo sklenili."

Martin je vstal. Držal je puško v rokah in jih resno motril.

"Zakletva nas veže!" — "Tako je!"

"Zoper postavne in zakone!"

Močje so pritrdili.

"V življenju pomoč, po smrti spomini!" Mlajšim je bilo težje pri srcu.

"Kjerkoli pade eden izmed nas ali če mu je smrt namenjena v skalah, tam mu bo znamenje na grobu!"

Nato so vstali vsi in ponavljali besede za Martinom: "Jezik je skala, srce je oče, pogled je blisk, želja je plaz!"

"Se znamenje nam daje, Martin!"

Pomislil je in se spomnil samotnega drevesa gori na planoti.

Tam pod Zelenikimi Spicami se je pasla čreda. Mladi gamzi so se igrali za materami. Hudomu-

"Mecanova veja na bo! Lan-ska za spomin, letošnja za grobi!"

Posedli so in se menili.

"Prvi strel je tvoj, Martin!"

Pozno v noč so se razšli in vez je bila sklenjena. Martin je bil izbran za stražarja in vodnika pod pečinami.

To noč ni spal. Srce mu ni dalo miru. Zalesketalo se je na vrhovih, ko je pogledal skozi nizko okence. Gozd je sanjal jutranje sanje.

Vstal je in vzel puško. Za skalo-pod steno je izginil. Izbrisal je sled ter jo zmešal kot štrno. Kmalu je vstajala njegova podoba nad belimi robovi. Sneg je bil trda skorja, po kateri se je hitro vzpenjal. Vedel je za gošarjevo pot. Pod robom strmega grebena ga je čakal.

Dolina se je kopala v megli, zemlja je molčala. Nad snegom je plesalo sonce, da je omamljalo vid.

Po ozki stezi je prihajal gošar. Med njim a Martinom je sijala globel. Skratko je zažarelo Martinu v oči. Počasi je hodil star-rec, nosnice so napeto lovile veter, ki pa ni dihljal.

Tam pod Zelenikimi Spicami se je pasla čreda. Mladi gamzi so se igrali za materami. Hudomu-

no so si nagajali in se škropili s

kakor bi bil ustrelil drugega znanca. "Če bi se srečala tam spodaj, bi se ti nič žalega ne zgodilo. Tu gori ne pozna srce usmiljenja."

Ni se mogel ločiti od njega. Stal je pred njim, oprl na puško, ter mu še dolgo zrl v mrtve oči. "Zvečer te vzamem s seboj." Zavlekel ga je daleč stran od kraja smrti ter ga na visokem, varnem mestu zakopal v sneg.

Nato je vzel puško in krenil čez snežno opeko. Pod nogami je čutil, da je sneg že odjnjel. Vedno hitreje se je izpreminjal v belo črbo, globlje in globlje se mu je udiral. Hodil je po nevarnem grebenu, daleč je padala senca za njim. Živo bitje ni dihlalo na beli odeji, ne pod sinjim nebom. Spustil se je pod bremen, kjer je poiskal tiho mesto pod golimi, navpičnimi skalami.

Pod krčevitimi grebeni nasprotnih sten se je usipalo po pobočju. Kmalu je zagrnelo v gori in beli plaz je zajemal krog sebe.

Martin je zaverovano strmel v mogočno krohotače velikano. V prepadih je vrelo. Nad dolino se je vlačila prozorna megla. V ozračju je daleč naokoli pršel zlati prah.

Sedel je sredi pošastnega rjo-venja, prihajajočega iz kotlov. Vešče oko je iskalo gamzov. Zagledal jih je. V smrtni nevarnosti so plavalji preko snežišča. Zada in spredaj pred njimi oblaki sneženega prahu in pokončanje vsega živega. Martin je zamislil. Ko je odprl oči, se je zasmejal. Skakali so preko strme pečine in izginjali v varni tokavi.

Ozrl se je v nebo, ki se je smejalo v radostni luči. Daleč pred seboj pa je ugledal aredi snega dvoje bolešno razpetih vej. Tam je stal beli mesec in z njim vred prisuševal spodaj v peklo.

Oči so ga pozdravljale, kakor bi hotele govoriti z njim.

S snegovi so padale ure v globino. Martina je zaskrbelo. Ozrl se je, na zapadu so viseli težki oblaki nad vrhovi.

"Odenjalo je. Sneg je nevaren."

Dvignil se je ter se počasi plazil nazaj po grebenu. Udiral se je do pasu. Vsak hip je že menil, da zdrkne v globoki prepad. Temni zastori so se zgrinjali. Do gošarja se je namenil, čeprav je poznal tam skrivnostno mesto, kjer leži sneg na gladki plošči. Pregledal je belo opeko in spoznal prajeto potuhnjenost. To-liko, da je še visela. Opirajoč se na puško, se je pogrezal vedno globlje. Moral je mesto obiti. Pot mu je lil s čela, trdovratno se je upiralo telo. V takih trenutkih se je v Martinu vse napelo. Srce mu je bilo počasi, oko je neusmiljeno sodilo. Vse mišice so bile pripravljene za smrtni napor.

Priplazil se je do ubite živali, jo potegnil za prednje noge na ramena, zadnje so se vlekle po snegu. Hitro se je temnilo.

Korak je izpreševal korak, niti besedica mu ni usila. Gosta tema ga je objela v gozdu, kjer je pričel hitreje stopati. Na desni strani ni bilo niti ene svetle ploče snega, ki je komaj čakala, da se sprosti.

V trdi noči je zaslišal šume-nje vode, vedel je, da je dospel. Neslišno je hodil po mehkih snegu; dokler ni prišel do gozdarjeve kočice. Skozi okno je padala luč v nočni pokoj. Tja pred vrata je položil gošarja z meces-novo vejico v gobcu.

Pred svojim domom je zaukal. Vrata so se odprla, luč ga je pozdravila. Nekdo je odgovoril.

"Prišli so," je pomislil Martin in hitro skril puško. Koščeni obrazi dvorjev so se pokazali na vratih.

"Martin, nekoga smo pripeljali s seboj!"

"Koga vraga?" je pomislil Martin, ko je stopil čez prag in radovedno pregledal kočico.

kakor bi bil ustrelil drugega znanca. "Če bi se srečala tam spodaj, bi se ti nič žalega ne zgodilo. Tu gori ne pozna srce usmiljenja."

Ni se mogel ločiti od njega. Stal je pred njim, oprl na puško, ter mu še dolgo zrl v mrtve oči. "Zvečer te vzamem s seboj." Zavlekel ga je daleč stran od kraja smrti ter ga na visokem, varnem mestu zakopal v sneg.

Nato je vzel puško in krenil čez snežno opeko. Pod nogami je čutil, da je sneg že odjnjel. Vedno hitreje se je izpreminjal v belo črbo, globlje in globlje se mu je udiral. Hodil je po nevarnem grebenu, daleč je padala senca za njim. Živo bitje ni dihlalo na beli odeji, ne pod sinjim nebom. Spustil se je pod bremen, kjer je poiskal tiho mesto pod golimi, navpičnimi skalami.

Pod krčevitimi grebeni nasprotnih sten se je usipalo po pobočju. Kmalu je zagrnelo v gori in beli plaz je zajemal krog sebe.

Martin je zaverovano strmel v mogočno krohotače velikano. V prepadih je vrelo. Nad dolino se je vlačila prozorna megla. V ozračju je daleč naokoli pršel zlati prah.

Sedel je sredi pošastnega rjo-venja, prihajajočega iz kotlov. Vešče oko je iskalo gamzov. Zagledal jih je. V smrtni nevarnosti so plavalji preko snežišča. Zada in spredaj pred njimi oblaki sneženega prahu in pokončanje vsega živega. Martin je zamislil. Ko je odprl oči, se je zasmejal. Skakali so preko strme pečine in izginjali v varni tokavi.

Ozrl se je v nebo, ki se je smejalo v radostni luči. Daleč pred seboj pa je ugledal aredi snega dvoje bolešno razpetih vej. Tam je stal beli mesec in z njim vred prisuševal spodaj v peklo.

Oči so ga pozdravljale, kakor bi hotele govoriti z njim.

S snegovi so padale ure v globino. Martina je zaskrbelo. Ozrl se je, na zapadu so viseli težki oblaki nad vrhovi.

"Odenjalo je. Sneg je nevaren."

Dvignil se je ter se počasi plazil nazaj po grebenu. Udiral se je do pasu. Vsak hip je že menil, da zdrkne v globoki prepad. Temni zastori so se zgrinjali. Do gošarja se je namenil, čeprav je poznal tam skrivnostno mesto, kjer leži sneg na gladki plošči. Pregledal je belo opeko in spoznal prajeto potuhnjenost. To-liko, da je še visela. Opirajoč se na puško, se je pogrezal vedno globlje. Moral je mesto obiti. Pot mu je lil s čela, trdovratno se je upiralo telo. V takih trenutkih se je v Martinu vse napelo. Srce mu je bilo počasi, oko je neusmiljeno sodilo. Vse mišice so bile pripravljene za smrtni napor.

Priplazil se je do ubite živali, jo potegnil za prednje noge na ramena, zadnje so se vlekle po snegu. Hitro se je temnilo.

Korak je izpreševal korak, niti besedica mu ni usila. Gosta tema ga je objela v gozdu, kjer je pričel hitreje stopati. Na desni strani ni bilo niti ene svetle ploče snega, ki je komaj čakala, da se sprosti.

V trdi noči je zaslišal šume-nje vode, vedel je, da je dospel. Neslišno je hodil po mehkih snegu; dokler ni prišel do gozdarjeve kočice. Skozi okno je padala luč v nočni pokoj. Tja pred vrata je položil gošarja z meces-novo vejico v gobcu.

Pred svojim domom je zaukal. Vrata so se odprla, luč ga je pozdravila. Nekdo je odgovoril.

"Prišli so," je pomislil Martin in hitro skril puško. Koščeni obrazi dvorjev so se pokazali na vratih.

"Martin, nekoga smo pripeljali s seboj!"

"Koga vraga?" je pomislil Martin, ko je stopil čez prag in radovedno pregledal kočico.

Tam pri mizi je sedela ženska. Osu-pel je obstal in molče izpraševal zvito se smehljajoče obra-ze.

"Ta je Bosov Martin!" je vzkliknila ter se sladko smehljala. Nagnila je glavo in ga to-plo ogledovala.

Martin se je spomnil. Takrat zjutraj sta se srečala. Na križ-potju ga je vabila s seboj. Trudne poteze iz tistih dni so izginile, vroče so blestele oči, zmedle-je ustnice so se napele. Le krog ust ji je življenje ustvarilo dvo-je vidnih gubic.

"Kaj bi ta ženska tukaj?" je vprašal Martin.

"Kaj ti sem prišla." Glas, ki je bil takrat zjutraj raskav, se je boja-joče prilizoval. Spustila je glavo na ramena in ga sladko motrila: "Martin, kako se ti oči svetijo — ti si danes streljal."

Martin se je zdrznil. Pogledal je na mizo, kjer je stala pijska: "Zejen sem, dajte mi!"

"Saj smo zate prinesli. Zjutraj je prišel tisti Revez in nam iz-ročil to-le zelenko: dajte jo Mar-tinu!"

"Revez? Kaj pa počne?"

Venomer je v mestu. Vse stare ure in kolesa je pokupil. Menda mu njegova več ne bife!

Smejali so se. Toda Martin je vedel, da mora Revez snovati nekaj novega. "O tem mi še ni pravil," je dejal.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

Ženska se ves čas ni premak-nila. Tudi govorila ni. Martinu je bilo nerodno.

"Odkod si prišla?" je vprašal rezko.

"Kaj me ne poznaš? Balantova Katarina!"

Martin je mislil: "Kje je ta ženska pustila svoje življenje? Prav nič se je ne vidi. Kot ka-ze levi."

"Balantova, tista Balantova Katarina. Davi so bili pri nas in pravili, da si jih najel. Dandanes odpovedala službo in šla."

"Da, Katarina je!" je pristaval eden izmed dvorjev.

"Kakor si prišla, tako pojdi!" je dejal Martin trdo in se ni več ozrl vanjo.

Pili so in se ji rogali. "Kje si spala? Pod smreko spi srnjak!" Smehljaje se jih je ogledovala. "Dajte še meni pijske, zebame!"

Nalili so ji. Omočila je ustnice: "Vašo kočjo sem popravil, ko-likor je šlo," je dejal Martin. (Dajle prihodnjič.)

Razni mali oglasi

OGLAS—Dobiti šelim priletno od 5 do 55 let staro žensko, Slovenko, domača hišna dela na mali farmi. Drugo se pogovorimo pismeno. Pošite na naslov: Fr. O.—Box 50, Dillonvale, Ohio.

DELO DOBI postarši moški v kariji. Dobra plača—kratke ure, lahko delo po dnevu. H. W. Heinemann, 621 E. 79th st.

FARMA NA PRODAJ Rodovitna 186 akrov farma, glav živine, 2 konja; veliko oprav-tudi nekaj gumijev, ter hladilni, molznil stroj. Električni tekoča voda, 1/2 tone traku itd., vse za \$3800. Polovico takoj, ostalo po sporazumu. Lastnik Wm. F. Kodrich, R.D. 3, Cooperstown, N. Y.

All ste naročili na dnevalni "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta

Prosveta